

Sygn. akt III AUa 86/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Procek
Sędziowie	SSA Lena Jachimowska SSO del. Grażyna Łazowska (spr.)
Protokolant	Beata Kłosek

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2015r. w Katowicach

sprawy z odwołania J. Ł. (J. Ł.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 14 listopada 2014r. sygn. akt XI U 2779/13

oddala apelację.

/-/SSA L.Jachimowska /-/SSA M.Procek /-/SSO del. G.Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 86/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28.08.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu J. Ł. prawa do emerytury z tytułu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, gdyż na dzień 1.01.1999r. nie został udowodniony 15-letni staż pracy w tych warunkach, a jedynie 10 lat, 7 miesięcy i 5 dni, nadto ubezpieczony nie osiągnął wieku emerytalnego.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony wskazał, że posiada wymagany ustawą okres pracy w warunkach szczególnych, bowiem wykonywał pracę spawacza również w innych zakładach pracy.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko zawarte w skarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 14 listopada 2014r., sygn. akt 2779/13, Sąd Okręgowy w Katowicach zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od 8 listopada 2013r.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony urodził się (...), legitymuje się na dzień 1.01.1999r. ponad 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Organ rentowy uznał za udowodniony okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 10 lat, 7 miesięcy i 5 dni wykonywanej w:

- (...) S.A. w S. w okresach: od 10.10.1973r.
do 27.12.1974r., od 17.01.1977r. do 30.04.1979r., od 7.05.1979r.
do 30.06.1980r., od 15.07.1980r. do 31.03.1985r.,

- (...) Sp. z o.o. w S. w okresie od 20.09.1993r.
do 31.05.1995r.,
- (...) R. w S. w okresie od 8.06.1998r. do 31.12.1998r.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy, w oparciu o zeznania świadków, przesłuchanie ubezpieczonego oraz zgromadzonych akt osobowych wynika, że ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę spawacza również w następujących zakładach:

- P. w D. w okresie od 13.05.1985r. do 31.07.1986r.,
- (...) E. Sp. o.o. w K. w okresie od 2.01.1992r.
do 31.10.1992r.,
- PPHU (...) w R. od 20.06.1995r. do 12.08.1995r.,
- PPHU (...) Sp. z o.o. w K. od 12.12.1996r. do 4.08.1997r.,
- (...) Sp. z o.o. w K. od 19.11.1997r. do 28.02.1998r.,

czyli łącznie 3 lata, 1 miesiąc i 25 dni.

Nadto Sąd Okręgowy uznał, że do stażu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczonego winien być zaliczony okres odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej od 28.12.1974r. do 18.12.1976r., czyli 1 rok, 11 miesięcy i 21 dni. Podkreślono, że odwołujący przed rozpoczęciem służby wojskowej pracował jako spawacz, a po jej odbyciu powrócił na poprzednie stanowisko pracy przed upływem trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej i nadal wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

W konsekwencji, po doliczeniu tych okresów do już uwzględnionego przez organ rentowy stażu pracy w warunkach szczególnych, w ocenie Sądu Okręgowego, ubezpieczony spełnia przesłankę 15-letniego stażu takiej pracy.

Powołując się na treść art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), Sąd Okręgowy uznał, że postępowanie dowodowe w przedmiotowej sprawie wykazało w sposób jednoznaczny, że ubezpieczony na dzień ukończenia 60 roku życia, tj. na 8.11.2013r. spełnia wszystkie przesłanki pozwalające na przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy

w szczególnych warunkach, bowiem przez okres co najmniej 15 lat wykonywał prace w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze, a pozostałe warunki były niesporne.

W spornym okresie ubezpieczony wykonywał prace ujęte pod poz. 12 dział XIV wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - tj. prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowo-wodorowym.

Uzasadniając zaliczenie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych, Sąd I instancji powołał się na uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16.10.2013r., sygn. II UZP 6/13 - w której wskazano, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zalicza się na warunkach wynikających z tego przepisu do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, określonej w art. 184 ustawy FUS.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy w Katowicach, w oparciu o powołane przepisy i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł o zmianie zaskarżonej decyzji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając w całości wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. jest art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Z uzasadnienia apelacji wynika, iż organ rentowy w istocie kwestionuje jedynie zaliczenie przez Sąd Okręgowy do pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej od dnia 28.12.1974r. do dnia 18.12.1976r. Apelujący stoi na stanowisku, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 16.10.2013r., do pracy w warunkach szczególnych zalicza się okresy zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w brzmieniu obowiązującym do 31.12.1974r., czyli odbytej w okresie od 29.11.1967r. do 31.12.1974r. Po wyłączeniu okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej po 31.12.1974r. - która nie może być uwzględniona - ubezpieczony nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Wskazując na powyższe, apelujący wniósł o zmianę wyroku Sądu Okręgowego, poprzez oddalenie odwołania ubezpieczonego od decyzji Zakładu z dnia 28.08.2013r.

Ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje uwzględnieniu.

Rozstrzygając w spornej kwestii, Sąd Okręgowy przeprowadził obszerne i wyczerpujące postępowanie dowodowe, w oparciu o które poczynił trafne ustalenia faktyczne oraz wywiódł wnioski w pełni uprawnione wynikiem tego postępowania, nie wykraczając poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów, wynikające z przepisu art. 233 k.p.c. Dokonana subsumcja ustaleń faktycznych do mających zastosowanie przepisów prawa materialnego nie budzi zastrzeżeń Sądu Apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu I instancji, uznając je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich ponowne szczegółowe przywoływanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5.11.1998r., sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24/776).

W niniejszej sprawie rozstrzygnięcia wymagało, czy ubezpieczony spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. z 2013r., poz. 1440 z późn. zm - dalej jako ustawa FUS) w związku z przepisem § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 - dalej jako rozporządzenie), a w szczególności, czy legitymuje się 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze w rozumieniu tych przepisów. Z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy (patrz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11.10.2013r., sygn.

III UK 141/12, Lex nr 1455743).

Prawidłowo Sąd Okręgowy do stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych zaliczył okres 3 lat, 1 miesiąca i 25 dni, kiedy to odwołujący wykonywał pracę spawacza w zakładach pracy: P. w D., (...) E. Sp. o.o. w K., PPHU (...) w R., PPHU (...)

Sp. z o.o. w K., (...) Sp. z o.o. w K.. Bez znaczenia pozostaje fakt, że ubezpieczony nie posiadał właściwych świadectw pracy wykonywanej

w szczególnych warunkach, wydanych przez wymienionych pracodawców. Okoliczność, że świadczył pracę w warunkach szczególnych została bowiem wykazana w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu sądowym, regulowanym przepisami Kodeksu postępowania cywilnego,

nie obowiązują ograniczenia dowodowe, jakie występują w postępowaniu

o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym. Zatem okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, jak: okresy zatrudnienia,

w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, mogą być wykazywane

przed sądem za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10.03.1984r., III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21.09.1984r., III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7.12.2006r., I UK 179/06, Lex nr 342283). Nadmienić należy,

że apelujący w zakresie wyżej wymienionych okresów pracy ubezpieczonego nie sformułował zarzutów merytorycznych.

Jak wynika z uzasadnienia apelacji, organ rentowy w istocie kwestionuje tylko zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania

przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej po 31.12.1974r., bowiem

po wyłączeniu tego okresu, ubezpieczony nie legitymuje się 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, co skutkuje brakiem uprawnień do emerytury.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie istniały podstawy

do zaliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej pełnionej przez ubezpieczonego

od 28.12.1974r. do 18.12.1976r. do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Niespornym w sprawie jest, że przed rozpoczęciem odbywania służby wojskowej odwołujący wykonywał pracę spawacza oraz że przed upływem 30 dni

od zwolnienia ze służby wojskowej powrócił na poprzednie stanowisko pracy. Pracodawca za te okresy wydał ubezpieczonemu świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Dodać trzeba też, że praca spawacza zaliczana była do I kategorii zatrudnienia i wymieniona w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10.09.1956r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (Dz. U. nr 39 poz. 76) w dziale I poz. 16.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że do dnia 31.12.1974r. regulacją statuującą warunki uznania okresu służby wojskowej za okres zatrudnienia był art. 108 ustawy z dnia 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1967r., Nr 44, poz. 220 ze zm.), zgodnie z którym:

1. Okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy.
2. Okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia również żołnierzom podejmującym zatrudnienie, którzy przed powołaniem do tej służby nie byli zatrudnieni albo po jej odbyciu podjęli zatrudnienie w innym zakładzie pracy lub w innej gałęzi pracy.
3. Warunkiem zaliczenia okresu odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub art. 107 ust. 1.
4. Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych określa w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady zaliczania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej do okresu zatrudnienia oraz zakres i warunki zaliczania tej służby żołnierzom, o których mowa w ust. 2.

Przytoczony przepis uległ zmianie z dniem 1.01.1975r. W okresie pełnienia służby przez ubezpieczonego - do 18.12.1976r. w mocy pozostawał art. 108 ustawy z dnia 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w postaci nieznacznie zmienionej w stosunku do wersji poprzedniej.

Zgodnie z treścią znowelizowanego art. 108 powoływanej ustawy:

1. Czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby.
2. Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych ustali w drodze rozporządzenia, w jakim zakresie czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia również pracownikom, którzy przed powołaniem do tej służby nie byli zatrudnieni albo którzy po jej odbyciu podjęli zatrudnienie w innym zakładzie pracy.
3. Warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub w art. 107 ust. 1.
4. Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych określa w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady wliczania czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia.

Natomiast od dnia 1.09.1979r. przepis art. 108 tej ustawy uzyskał brzmienie: „Minister Obrony Narodowej określa w zależności od potrzeb obrony sposób i formę odbywania ćwiczeń wojskowych oraz ich ilość i czas trwania dla poszczególnych grup żołnierzy rezerwy, stosownie do ich wieku oraz stopnia i rodzaju wyszkolenia wojskowego”.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16.10.2013r., II UZP 6/13, OSNP 2014/3/42: czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie od obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w brzmieniu obowiązującym do dnia 31.12.1974r. zalicza się na warunkach wynikających z tego przepisu do okresu pracy w warunkach szczególnych.

W związku z nowelizacją powoływanych przepisów ustawy z dnia 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1967r., Nr 44, poz. 220 ze zm.) na gruncie orzecznictwa pojawiła się wątpliwość, dotycząca dopuszczalności zaliczenia okresów odbywania zasadniczej służby wojskowej po dniu 31.12.1974r. do stażu pracy, w tym wykonywanej w warunkach szczególnych. Do kwestii tej odniósł się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11.02.2014r., II UK 293/13, Lex nr 1441189, gdzie wskazał, że dokonaną zmianą omawianych przepisów, która weszła w życie w dniu 1.01.1975r. ustawodawca potwierdził wliczanie pracownikowi okresu służby wojskowej do zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem do czasu zmiany przepisu, tj. do 30.09.1979r.

Reasumując, zaliczenie do szczególnego stażu ubezpieczonego okresu zatrudnienia w wymiarze 3 lat, 1 miesiąca, 25 dni w zakładach: P.

w D., E. Sp. o.o. w K., P. w R., (...) Sp. z o.o. w K. oraz (...) Sp. z o.o. w K. oraz okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej w wymiarze 1 roku, 11 miesięcy i 21 dni do już uwzględnionego przez organ rentowy stażu pracy w tych warunkach w wymiarze 10 lat, 7 miesięcy i 3 dni, powoduje, że łączny staż pracy odwołującego w warunkach szczególnych wynosi 15 lat, 8 miesięcy i 21 dni.

Tym samym ubezpieczony, na dzień ukończenia 60 roku życia, spełnił wszystkie wymagane prawem warunki do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku, określone w art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i słusznie Sąd I instancji przyznał wnioskodawcy prawo do tego świadczenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku, ani też do jego uchylecia i po myśli art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji, uznając ją za bezzasadną.

/-/SSA L.Jachimowska /-/SSA M.Procek /-/SSO del. G.Łazowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR